
Antibacteriële producten verstandig gebruiken

Het gebruik van schoonmaakmiddelen en producten voor lichaamsverzorging waarin desinfecterende stoffen zijn verwerkt, is vaak onnodig en wellicht zelfs ongewenst. Dit schrijft de Gezondheidsraad in een vandaag verschenen signalerend advies aan de Ministers van VWS en VROM.

Consumentenproducten die desinfectantia, zoals triclosan, chloorhexidine of quaternaire ammoniumverbindingen, bevatten, zijn in opmars. Te denken valt aan schoonmaakmiddelen, handzeep, douche-gel, deodorant, aftershave en tandpasta. Lang niet altijd is wetenschappelijk aangetoond dat routine-gebruik van deze antibacteriële of 'hygiënische' producten bijdraagt aan vermindering van het aantal infecties. Bij een goede persoonlijke hygiëne – regelmatig handenwassen, schoon- en drooghouden van het aanrecht, scheiden van rauw en gekookt voedsel in de keuken – zijn veel van dergelijke producten doorgaans overbodig. Desinfectantia komen wél de werkzaamheid van deodorant en tandpasta ten goede.

Niet alleen ontbreekt veelal een bewijs voor de doeltreffendheid, ook kan overdadig gebruik gezondheidsrisico's inhouden. Tot de mogelijke gevaren behoren vergiftigingen en allergieën, verhoogde infectiekansen door verstoring van microbiële evenwichten op huid en slijmvliezen, bevordering van bacteriële resistentie en aantasting van het milieu. Vooral de mogelijkheid van toenemende resistentie tegen desinfectantia, en wellicht ook tegen antibiotica, baart zorgen. Een ander denkbaar nadeel is dat een – misplaatst – gevoel van veiligheid de mensen ertoe brengt het minder nauw te nemen met de 'normale' hygiëne. De genoemde bezwaren berusten voornamelijk op theoretische overwegingen en resultaten van laboratoriumonderzoek. Aanwijzingen dat zich in de praktijk ernstige problemen voordoen, zijn er op dit moment niet, maar praktijkonderzoek is nauwelijks verricht.

Wegens de mogelijke gevaren en de onzekerheid over de gezondheidswinst bepleit de Gezondheidsraad terughoudendheid bij het toevoegen van desinfectantia aan

consumentenproducten en bij het gebruik van producten met dergelijke toevoegingen. Dat geldt vooral voor antibacteriële of 'hygiënische' schoonmaakmiddelen en huidverzorgingsproducten, zoals zeep en douche-gel.

De huidige wettelijke mogelijkheden om meer greep te krijgen op het hier besproken vraagstuk zijn beperkt, al worden er op dit vlak nationaal en internationaal initiatieven genomen. Afspraken met de industrie en publieksvoorlichting vormen andere beheersinstrumenten. De boodschap aan de consument zou moeten luiden dat een normale hygiëne bijna altijd voldoende is om het infectiegevaar te beperken. Bovendien moeten mensen, meer dan nu het geval is, beseffen dat veel micro-organismen ongevaarlijk of zelfs nuttig zijn voor hun gezondheid.

De publicatie 'Desinfectantia in consumentenproducten', nr 2001/05, is verkrijgbaar bij het Secretariaat van de Gezondheidsraad, fax (070) 340 75 23, e-mail order@gr.nl, of via www.gr.nl. Nadere inlichtingen verstrekt de heer dr HFG van Dijk, tel. (070) 340 74 51, e-mail hfg.van.dijk@gr.nl.